

Julen 2010
ISSN 2000-415X

Gävleborgs Fäbodförening

Nävertrumpeten

Information om fäbodkultur och utmarksbruk
för fäbodbrukare, fäbodägare och alla andra ...

*Jag vill gå vall
hela dagen all
uppå den långa mossen,
Dagen är lång
magen är svång,
lite la mor i påsen.*

Denna gamla vallåt hör Mats Ersson herdar sjunga när han i Rune Lindströms Ett spel om en Wäg som till Himla bär närmar sig Jerusalem under sitt sökande efter den älskade Märit. Fäbodarna finns med i den lättsamma men vackra och ömsinta skildringen.

*Här vandra de Gamla Profeter
på solblekta hallonfall.
Och stället du skådar, det heter
Profeternas Fäbodvall.*

I förskinn och tröja sitter profeterna Elias, Jonas och Jeremias på gubbars vis och spejar mot solskenet under höga blomster medan de sjunger.

*På höga fäbodvretar,
där våra hjordar betar,
vi drevo i vår ungdom i tungel och ny.
När sommaren stod gröner,
vi, tysta bondesöner,
gick fjärran under stjärnorna långt bortom bygd och by
- I Juda, i Israel, i Silo i Efraim, i Betel och Dan.*

*Vid lägereldens låga,
där sovo vi på åga,
ty ulven går och spanar mellan gula hjortronbär.
Vid kalla vattukällor,
där kläppte våra skällor.
Vi drömde under häggarna om det som ovan är.
- I Juda, i Israel, i Silo i Efraim, i Betel och Dan.*

Bild; Rune Lindström

Teaterdikten "Ett spel om en Wäg som till Himla bär" eller Himlaspelet, blev en succé vid premiären i Leksand inför en publik på drygt 3000 personer den 3 augusti 1941.

Rune Lindström tar avstamp i en av Sveriges märkligaste folkkonster, kurbitsmåleriet.

Pjäsen har framförts i Leksand, på Dramaten och på andra stora scener i Norden. Himlaspelet blev film 1942 och regissör var Alf Sjöberg. Spelet har sedan 1950 till 2005 framförts i Gropen, Leksand. 2006 gjordes ett uppehåll. Ett Himla Mellanspel framfördes - ett spel om Himlaspelet - i Sveasalen, Leksand och förnyelsearbetet påbörjades. 2007 blev det nypremiär av Himlaspelet. Spelet flyttade inomhus. Det nya Himlaspelet blev stor succé och den nya formen utvecklades inför varje nytt spelår. Sofia Sandén blev Marit i Himlaspelet 2009. Johan Wikström är Mats Ersson.

Författaren Rune Lindström föddes i Västanfors (Fagersta) 28 april 1916, student 1937 i Södra Latin och fil kand vid Stockholms högskola 1939. Därefter bedrev han teologiska studier vid Uppsala universitet.

Förutom storartade insatser som författare, diktare, tecknare och målare blev han också känd som skådespelare och recitator. Han spelade själv Mats i Himlaspelet i 30 år och fick de båda sista åren av sin levnad gestalta den roll han ursprungligen tänkt åt sig själv - Kurbitsmålaren. Rune Lindström gick bort 1973 endast 57 år gammal.

Himlaspelet firar sitt 70-årsjubileum 8 – 9 juli 2011 med två föreställningar i Gropen, Sammilsdal * - Leksand

Kanske kan det vara givande med en semesterdag från skojen just då.

* Benämningen Sammilsdal, "Sammils hól", kommer från Sammilsåkern, som området kallas på kartan från 1820-talet. Äldre namn är också "Sammilas grop". Sammil är lokalmålets form för Samuel. Åkerbruk har pågått här långt in på 1900-talet. Gropen är en dödisgrop, det vill säga att ett stort isberg bäddades in i sand när landisen smalt i Dalarna för 9000 år sedan. När det sedan löstes upp bildades gropen.

Vinterbesök på fäbod för hela familjen!

På trevliga kringelkrokvägar har jag blivit bekant med några entusiaster som vill visa fäbodens traditioner och kultur för barn; Berit Kvarnlind och Terese Ferry följde med på Fäbodriksdan i år och vi skildes med löftena – visst skulle vi hälsa på varandra och visa våra "olika fäbodliv".

Så i helgen till första Advent fick jag med egna ögon se vad deras arbete betyder för barn i alla åldrar. Det var vintervandring från Ovansjö hembygdsgård upp till fäboden i skogen. Lyktor visade vägen till upplysta fäbodstugor där barnen bjöds på risgrynsgröt och vi vuxna fick glögg och pepparkakor vid eldarna. I en stuga satt tomtefar och tog emot barn och önskelistor. Mest imponerad var jag av Fäxet, där fäboddjur i trä fanns i bås, spiltor och

reden. Hit får skolbarn, med förtur för Storvik, komma under maj och juni och med sina lärare uppleva fäbodliv. Med kepsar, förklädnad och hucklen gör barnen en tidsresa bort från skolan. Här berättas och gestaltas fäbodliv i rollspel, sysslor, hantverk och sånger.

Tack Berit, vilken gärning! När alla sinnen är med glömmar man inte. *Carin Gisslén-Schönning*

Julstämning i grannlänet

Så här i juletider tyckte vi att en erinran om Himlaspelet kunde passa. Det ger förhoppningsvis lite stämning. Julstämning verkar också mer aktuell än vanligt för vännen Goth Bertil med betesdjur bland annat på sin fäbod i Lisskog. En granne är sur för att Bertils getter efter vinterns första snöfall sökte skydd under hennes julgran och nafsade några gröna barr, som hon tydligen hade tänkt pigga upp sig med i vinter. För detta har hon anmält Bertil.

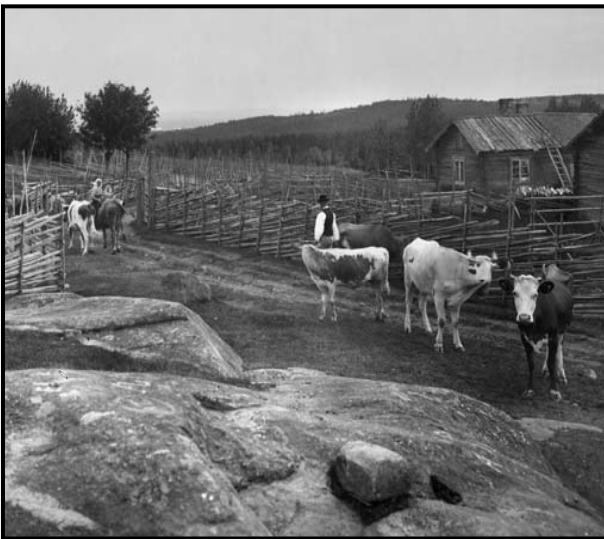

Till bilden, som är ur DalaDemokraten, hör texten: "Tamdjur förstörde vegetarians grönsaker"

I ett lätt ironiskt reportage skriver Bengt Oldhammer om en vegetarian som efter senaste snöfallet med tio centimeter nysnö fått sina grönsaker uppätta av djur på fritt fäbodbete. Händelsen har anmälts till polisen i Rättvik.

Tragisk granträta

Det inträffade har en tragisk bakgrund med missämja mellan grannar som hellre söker fel än förståelse. Grönsaksodlingarna var droppen som fick bägaren att rinna över. När det gäller det fria betet anser en del boende på platsen att djuren ej ska få gå fritt. Polisen tycker att den frågan får

markägarna tillsammans försöka reglera, svarar stationsbefälet Jonas Holfve.

Ordföranden för samfälligheten, och tillika jaktledare i området är dock missnöjd. Han har skrivit till Länsstyrelsen och påtalat att blandbyn enligt kyrkoböckerna ej är fäbod. Det har alltid funnits permanentboende där. Varje år innan jaktveckan kommer djurhållaren hit och släpper sina djur och förstör jakten, säger han.

Vi klipper ur Fäbodtrumpeten, november 2009, och refererar till belägg i Jesper Larssons doktorsavhandling det året:

Lisskog i Rättviks socken, Dalarna, är först känd som en permanent gård. Fäbodarna kommer senare. På detta fotografi från 1900-talets början är landskapet präglat av djuren. Hårt betade marker och omfattande gärdesgårdar. Foto: Gerda Söderlund; Leksands lokalhistoriska arkiv

Oldhammers artikel var positiv på det sättet att den fick folk att lägga märke till en låg serie av trakasserier mot Goth Bertil. Oldhammer har förtjänstfullt redovisat förhållandet.

I Hälsingetidningarna kopplar politiske redaktören Fredrik Jarl fenomenet till djurrättsaktivism som vidgar frågan. En djurrättsallians förmår med maffialiknande och andra metoder företagare att foga sin djurverksamhet till den dagordning Djurens befrielsefront kräver. Terrorismen ursäktas av att man talar för djur som inte kan göra sina röster hörda.

– Vi ser djuren som kännande och tänkande individer, säger Kristofer Sofroniou, på Djurens Rätt. Köttätandet i Sverige kostar årligen 80 miljoner djur livet, lägger han till. Det bästa vore att alla blev vegetarianer. Även små steg är bra. Om varje svensk åt enbart vegetariskt två dagar i veckan så skulle det rädda livet på 500 djur per vecka!

Hur naturfolk som jägarfolk ska klara sin försörjning utan jakt verkar dock vara svårare att förklara, liksom vad fäbodbrukare och renägande samer istället ska ägna sig åt.

Bertil med två klimatsmarta fäbodkor. Foto: Hans Bloom i DD

Åke Skogevall som följt den metodiska förföljelsen av Bertil kommenterar: ”Angivarna har // anmält till Länsstyrelse, förr till kommunens miljöinspektörer, direkt eller via andra kontakter i byråkratin (och dessutom till polisen). Tjänstemännen säger sig vara skyldiga att undersöka alla (även anonyma) anmälningar med påföljd av ca 50-talet påhälsningar, skriftliga frågor eller påståenden som skulle motbevisas av fäbodbrukaren, under två års tid.

– Jag vet inget fall som visat att anmälningarna var befogade i enlighet med djurskyddslagen. Dock verkar (en del) inspektörer resonera som så att eftersom det är flera som anmäler samma sak så måste det ligga något bakom. // Veterinärer och LRF-tjänstemän har genomgående stött djurhållaren och bedömt att djuren har det bra där. Men det finns många detaljer i stadgor och tjänstemannabedömningar som man ändå väljer att driva hårt. Varför?

Tyvärr är det väl den vanliga reaktionen att när någon mobbas så tycker man att den mobbade får skylla sig själv för är han både egensinnig och kunnigare än tjänstemännen, och visar det på ofint sätt, så blir han inte heller populär hos tåömma sådana.”

Victoria skriver: ” För några år sedan arbetade jag flera somrar hos fäbodbrukaren ifråga. Jag jobbade även på hans gård vintertid. Nu är jag inte där regelbundet längre, men då och då. Därför vågar jag intyga att fäbodbrukaren tycker oerhört mycket om sina djur, månar om dem och har en fantastisk kontakt med dem. Visst kan han ha lite svårt att passa tider och djuren får ibland tillsyn på lite udda tider. Men tillsyn får de och nog finns här mat och vatten. Jag har ALDRIG sett ett magert djur hos denna fäbodbrukare.”

Klimatsmart fäbodbruk

Vid arrangemanget Mat runt Siljan, var Bengt Oldhammer hos Goth Bertil, som bjöd på ekologisk kalvdans. Då sken solen över Dalarna. Flera politiska partier pratade om lokalt framställd mat eller ekologisk mat. Om den sedan är klimatneutralt framställd är väl mer tveksamt, möjligen med Goth Bertil Johanssons produkter som undantag.

Analyser av energibalanser visar nämligen att vanligt jordbruk får sätta in mer energi än det får ut. Ofta är den energin olja, eller kraftfoder som också kräver olja för att fraktas till Sverige. Eller gödsel som är energitungt att göra. Fäbodbrukarna har kossor som nyttjar gräset som produceras med fotosyntes. De får därmed ut mer energi än vad som tillförs på konstlad väg. Dessutom anses att kvaliteten på fäbodprodukter ofta är högre.

Massor av betesmark får inget gårdsstöd

En fin och instruktiv bild som visar en väl gallrad timmerställning som gör beståndet så ljusöppet att marktäckningen är slutet och givande för skogsbetet. Lokalklimatet är behagligt och utan den intensiva solhettan som kan råda på marker med glesare trädskikt. Till det fria skogsbetets fördelar hör att betesdjuren fritt kan välja både lokal och betesväxter allt efter sitt eget behov och smak.

Fäbodkor på fritt skogsbete hos Anna-Lena Erstadius. Foto Hans Bloom i DD

Eskil Erlandsson vill nu lägga till formuleringen "mark som av tradition används för jordbruk i medlemsstaterna" i EU:s definition av vad som är jordbruksareal. Sedan 2008, då definitionen ändrades första gången, har 83 000 hektar förlorat gårdsstöd enligt siffror som ATL begärt från Jordbruksverket. Bara 19 000 hektar har lagts till miljöersättningen. Sedan 2009 gäller att betesmark med allmänna värden inte får ha fler än 60 träd per hektar medan mark med särskilda värden, där det finns höga kultur- eller naturvärden, får ha upp till 100 träd. Förändringen infördes efter att EU underkänt Sveriges tidigare definition av betesmark. Utan en ändring hotade stora återkrav från EU-kommissionen. Arealen betesmark som gått miste om gårdsstöd är större än jordbruksminister Eskil Erlandsson och Jordbruksverket antog.

Eskil Erlandsson har också hävdade att ändringar i miljöersättningarna skulle kompensera de flesta som förlorade gårdsstöd. Men arealen för betesmarker med miljöersättningar har inte ökat motsvarande minskningen i gårdsstöd. Jordbruksverket har nu ett regeringsuppdrag att granska konsekvenserna av den förändrade definitionen av betesmark. Den nya gränsen på fyra hektar för att alls få gårdsstöd bidrar också till bortfall. Är det viljan eller orden det är fel på?

Europeiska landskapskonventionen

Sverige har ratificerat landskapskonventionen. Riksantikvarieämbetet ska genomföra. Konventionen ska förbättra skydd, förvaltning och planering av landskap. Den syftar också till att främja samarbetet kring landskapsfrågor i Europa och att stärka allmänhetens och lokalsamhällets delaktighet i arbetet. Konventionen omfattar alla slags landskap som människor möter.

Landskapet är en gemensam tillgång och ett gemensamt ansvar. Det krävs ett nära samarbete mellan myndigheter, organisationer, företag och enskilda för att landskapets mångfald av värden ska kunna hanteras på ett hållbart sätt.

Konventionen lyfter fram landskapets sociala betydelse och betonar vikten av att folk aktivt är med i värdering och förvaltning. Den demokratiska aspekten märks tydligt i konventionens definition: landskap är "ett område sådant som det uppfattas av människor och vars karaktär är resultatet av påverkan av och samspel mellan naturliga och/eller mänskliga faktorer."

Sommaren med mamma - barnbok om livet på en fäbod!

Lagom till sommaren släpptes "Sommaren med mamma, Gustav och Greta på fäbodvallen" en barnbok om livet på en fäbodvall. Den handlar om Gustav och Greta som är på besök hos sin mormor i Jämtland. Långt borta från TV och dataspel får de lära sig om livet på en fäbod men allt vad det innebär. Gustav och Greta får prova på att mjölka en get, göra smör, grädde och ost. Dessutom får de lära sig om småfolket...

Sju kvinnor som själva driver fäbodrar i Jämtland/Härjedalen bjuder på *Sommaren med mamma* och bjuder samtidigt in till sina egna fäbodrar. Boken riktar sig till barn i olika åldrar.

De kluriga och detaljerade illustrationerna av Anders Suneson lockar de minsta barnen samtidigt som historien om Gustav och Gretas äventyr, berättad av Catarina Lundström,

intresserar de äldre. På köpet får man kunskaper om var våra vanligaste mejeriprodukter egentligen kommer ifrån, innan de kommer på bordet.

Sommaren med mamma har tillkommit under projektet "Mera Reseledning till Jämtland Härjedalen". Länsstyrelsen, Svenska kyrkan i södra Jämtland samt Tillväxtverket är med på ett hörn, och så EU förstås.

De som varit drivande i gruppen och som bland annat tagit initiativ till boken är:

Anna på Johankölens fäbod
Ulla på Språtabergets fäbod
Maja på Långbuans fäbod
Inger på Offnebuans fäbod
Miriam på Galå Fjällgård
Margaretha och Anna-Karin på Nyvallens fäbod

Den 1 augusti 2009 döptes Matila Edit Blenda Dagny Kristoffersson på Nyvallens fäbod vid Sonfjällets fot. Dagen var solig och fin med dragspelsmusik och flöjt.. Föräldrar är Anna-Karin Kristoffersson och Daniel Andersson. Ungefär femtio doggäster kom på kaffe och lunch.

Korna kom och gick utanför gårdsgården nyfikna på vad som hände....

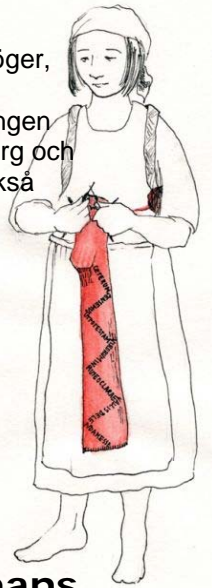
Ny generation på Nyvallen – Margaretha är nu "mamma"

Kursledaren Lena Åbom, Skogsstyrelsen, längst till höger, förklarar för Ulla Stridh från Rengsjö hur avståndsmätningen ska gå till. Ann-Sofie Flodberg och Sara Erlandsson lyssnar också uppmärksam.

Kanske kommer vår adress <fråga.farmor@gmail.com> att spridas också genom projektet Skogen i skolan. Ett givande eftersnack med en av Skogsstyrelsens ansvariga tyder på det.

Roligt

Lärare och elever bör se på skog och rovdjur tillsammans

Vi har i Ljusdals-Posten läst Andreas Tagg, som varit i Järvsö och följt hur lärare vill integrera naturens resurser i det dagliga skolarbetet. De 18 kursdeltagarna gjorde det på Rovdjurscentret de 5 stora i Järvsö.

Anki Lindkvist, Eva Lidberg och Åke Albihn från Tallbackens friskola i Ljusdal tycker att det varit en givande dag, men efterlyser samtidigt mer av en särskild diskussion.

Eva Lidberg, även GFF, anser att man som kurslärare bör ta upp ämnen från en diskussion, utan att vinkla det vare sig för eller emot i den kontroversiella rovdjursfrågan. Istället anser hon att eleverna själva ska få föra en kritisk diskussion inom ämnet.

I två dagar har Lena Åbom från Skogsstyrelsen och Linda Thelin från Rovdjurscentret lärt pedagogerna hur man kan använda sig av naturen i vardagliga skolämnen. Bakom initiativet står Skogsstyrelsen med projektet Skogen i skolan. Upplägget i Järvsö innefattar en dags teori och en dags praktiska övningar i skogen.

- Vi ger exempel på hur man kan jobba med eleverna i de här frågorna och visar att man faktiskt kan jobba aktivt med engelska, matte, svenska eller historia ute i skogen, säger Lena Åbom.
- Det har varit spännande och intressant att komma fram till hur det blir när man lever i ett område med mycket rovdjur. Man bör ta fram det mer, säger Anki Lindkvist.
- Två jättebra dagar och mycket roligt att ta med sig hem, säger Ann-Sofie Flodberg från Lust och Lära i Bollnäs. Den här mätövningen är ett bra exempel på hur man kan få in matten, säger Ann-Sofie.

Julbetraktelse

Många vill bekräftas av att våra bäst. Tävlingar kan ge nöje – för utövare, men också för åskådare; boxning, brottning, fotboll, bandy, till och med Fia med knuff. Referenter och journalister vill ha batalj, konfrontation och tvist.

Det skadar – det ger ingen förståelse. Det åstadkommer översittare och förtryckta.

Mycket i fäbodbrukarens vardag handlar om motsättningar. Det är bra när tidningar låter folk komma till tals och när båda parter får höras på lika villkor.

Det är illa när den som kommer först till en skribent ges övertag. Ovetande och okunniga tar så lätt parti och börjar någon spotta blir den bespottade gärna obehagligt våt.

Sök försoning framför konfrontation.

Får vi be om största möjliga julfrid?

Varg behöver ingen vildmark

Linda Thelin, informatör på Rovdjurscentret De 5 stora har varit i Skåne för att utbilda lärare om rovdjur. Hon intervjuas av Sara Håkansson och vi klipper:

Får vi räkna med varg i de skånska skogarna?

– Ja, målet är ju att rovdjuren ska sprida sig söderut. Jag är ganska övertygad om att det blir vargar även i Skåne, rent teoretiskt kan det hända vilken dag som helst. Om två vargar är ute och letar partner kan de mycket väl slå sig ned hos er.

Behöver inte varg ar riktig vildmark?

– Nej, det är en vanlig missuppfattning, så länge det finns ledig mark kan de tycka att Skåne är utmärkt. Vargar är extremt anpassningsbara men är skygga, så man ska väl inte förvänta sig vargar i centrala Malmö, men kan de leva i Mellansverige så kan de leva i Skåne.

Vad har ni mer på gång?

– I nästa vecka har vi ett seminarium om rovdjursturism. Vi ligger ganska långt efter inom naturturismen, trots våra utmärkta förhållanden med exempelvis allemansrätten.

Large 2010 – ett seminarium om rovdjursturism

Den 8-9 november hölls seminariet. Hälsingetidningars ledarskribent Åsa Malmström (FP), snart politiskt sakkunnig i skol- och utbildningsfrågor vid regeringens samordningskansli, skrev belåten att rovdjursturism är ett av de områden regeringen ger pengar till genom Ekoturismföreningen. Hon avslutade sin ledare: ”Bara tälta i en skog där det finns björn är en upplevelse, rätt förpackad. Rovdjursturismen kommer inte att lösa alla konflikter i de varg- och björntäta länen. Men Sverige kan göra som många av världens andra länder, börja tjäna pengar på rovdjuren. Då blir det också lättare att acceptera deras närvaro – om inte helt så i alla fall mer än i dag.”

En kommentar till det om allemansrätten kom från Lars Bergqvist. ”En företagare kan inte förvänta sig att med stöd av allemansrätten bedriva rovdjursturism och dessutom ställa krav på att samhället skall beakta hans verksamhet. Den som inte har kontrakt med markägare får finna sig i att verksamheten kan komma att försvåras av att det finns andra motstående intressen hos dem som äger eller arrenderar marken. Rovdjursturism som enbart bygger på allemansrätten och som sker på bekostnad av andras intressen kan aldrig tas någon särskild hänsyn till.”

Stefan Fölster, chefsekonom på Svenskt Näringsliv, menar att det kommer att bli fler som tjänar pengar på att använda kikaren i stället för bössan i sin jakt på rovdjur. Just nu finns det få entreprenörer som gör det i Sverige. Men det är desto större i Finland.

Svenska Jägareförbundet har bl.a. kommenterat så här. ”Eftersom Sverige saknar områden, motsvarande finskrysa ”ingenmansland” som kan avsättas specifikt för rovdjursturism, måste all verksamhet anpassas efter de människor som lever i områden och de behov och önskemål som finns från lokalbefolkningen. Allt annat kommer att misslyckas och enbart bidra till ökad polarisering. // Vi är tveksamma till att en licensjakt på varg skall anpassas till enskilda rovdjursturföretags verksamhet. För det första skulle det innebära att en näringsidkare som nyttjar allemansrätten skulle ges större hänsyn än alla andra företagare i området. Det finns ett stort antal företagare i dagens vargområden som bedriver jaktturism. De påverkas negativt av vargen och bör ges samma möjlighet som andra att få jaga varg, om tillfälle ges. Vi har svårt att se att just ett turistföretags intresse i ett vargrevir skulle ges större värde än andra företagare.”

Riksdagsledamoten Margareta B Kjellin (M) lyfter fram fisketurismen som ett annat motstående intresse till rovdjursturism. Hon ser också hot mot fäbodkulturen, som hör till en näring med stor turistisk betydelse. På frågan om hon ser fäbodbrukarnas krav på en tio mils vargfri zon kring fäboddar som realistisk gör hon en jämförelse med renbeteslandet där en sådan zon accepteras. Det är viktigt att ställa olika intressen mot varandra och göra avvägningar. Allt ryms inte överallt.

Fäbodbrukets hädanfärd

Gävleborgs fäbodförening tycker att reglerna för rovdjursturism är oklara. I en radiointervju hördes ordförande Calle Höglund.

Nu har föreningen skrivit till Jordbruksverket och bett dem klargöra vilka regler som egentligen gäller för rovdjursturismen?

- All annan djurhållning omfattas ju av ett strikt regelverk och här handlar det om att människor ska försöka synliggöra rovdjuren för andra. Då kan det få konsekvenser. Det handlar ju om åtling, alltså, säger Calle Höglund.
- Åtling, att man lockar djuren med mat eller annat, är ett hett och omdiskuterat ämne. För att kunna garantera att turister får se rovdjur som björn är det nödvändigt att åtla, säger turistarrangörerna.

Men Gävleborgs fäbodförening tycker inte att reglerna för det här är tydliga, är ni rädda för att åtlingen kan få stora konsekvenser för medlemmarna?

- Ska man åtla så kommer det ju att lukta människa där. Och då kommer de att koppla ihop de här lukterna och skådedjuren lär sig att om det luktar så, så finns det mat. Det kan bli ett problem den dag det inte finns mat där, men luktar människa, säger Calle Höglund.

Enligt Calle kan åtlingen problemdjur, det vill säga människor och börjar Den utvecklingen ökar när han.

leda till att björnarna blir att de drar sig mot röra sig in till byarna. det blir fler djur, säger

Calle Höglund säger att han tror att bli en stor näring i länet, men att det **döden för fäbodbruket.**

rovdjursturismen kan skulle vara

- Om vi säger såhär, då finns det inga fäbodbrukare kvar. Det tror jag. För det är inte aktuellt, det går inte att ha ett stort rovdjurstryck och driva fäbodbruk, det går inte.

Jordbruksverket hyser en åsikt

Med på seminariet i Järvsö var Stig Widell, som är handläggare på Jordbruksverket, den myndighet vi bett om svar på nästa sidas frågor. När Håkan Vargas, som driver åtelsturism mellan Bollnäs och Edsbyn, sade att för hans del skulle det betyda mycket om han fick locka, framför allt björn, med till exempel slaktavfall. – Jag skulle kunna utnyttja samma plats på ett annat vis med fler gömslen, säger Vargas. Widells kommentar blev, – I dag säger EU:s lagstiftning att är det så att djuret ska in i livsmedelskedjan så är det inte tillåtet, säger Stig Widell. Blir björnen skjuten då ingår den i livsmedelskedjan och då får den ur smittskyddssynpunkt inte ha varit matad med t.ex. slaktrester, resonerar Jordbruksverket. Men från och med mars nästa år kan det bli ändring av detta. Då kommer en ny lagstiftning på EU-nivå. Men vi kommer förmodligen även i framtiden att vara restriktiva när det gäller att utfodra med självdöda grisar eller smågrisar, säger Stig Widell. Dels för att vi inte vet vad de dog av, det är en smittskyddsfråga, dels ska vi inte utfodra med kadaver.

Fäbodbrukarnas frågor till Jordbruksverket

1. Vilken laglig grund krävs av ett företag som Svensk Rovdjursturism för sin disposition av de björnar som förevisas? Markrätt, jakträtt, allemansrätt ...?
2. Hur definieras lagenligt en anläggning av det slag företaget använder för förevisning av *Ursus arctos*, brunbjörn?
3. Vilka tillstånd krävs för att få driva en anläggning av aktuellt slag i Sverige?
4. Vilka andra tillstånd är önskvärda för att tillgodose vårt samhälles övriga intressen?
5. Vad innebär i detta sammanhang artskyddstillstånd?
6. Vad innebär i detta sammanhang verksamhetstillstånd?
7. Vad innebär i detta sammanhang djurskyddstillstånd?
8. Hur tillgodoser företaget försiktighetsprincipen?
9. Hur tillgodoser företaget CITES-konventionen?
10. Hur tillgodoser företaget miljöbalkens krav?
11. Hur tillgodoser företaget artskyddsförordningen?
12. Hur tillgodoser företaget djurskyddslagstiftningen?
13. Hur tillgodoser företaget jaktlagstiftningen?
14. Hur tillgodoser företaget miljölagstiftningen?
15. Hur tillgodoser företaget livsmedelslagstiftningen?
16. Hur tillgodoser företaget produktsäkerhetslagen?
17. Hur tillgodoser företaget EU:s regelverk och EG:s förordningar?
18. Hur kompenserar företaget sin inskränkning av allemansrätten?
19. Vilka länder har rovdjursturism med förhållanden jämförbara med de i Gävleborgs län?
20. Är seminariet i Järvsö den 9 november meningsfullt på så sätt att regelverket kring förevisning av vilda djur i fritt tillstånd är så okomplicerad att verksamheten idag är tänkbar för utveckling av landsbygdsföretagandet i landet?
21. Hur garanteras enhetlig behandling av ansökningar om rovdjursturism i Sverige?
Anser Jordbruksverket att annan myndighet har större kompetens att besvara någon fråga ber vi Jordbruksverket hämta svar därifrån och förmedla detta.

En åtel för t.ex. örn drar till sig andra fåglar, räv och varg, och finns ben och matrester kvar på våren kommer också björn. Risken för smittspridning ska aldrig försummas. (Okänd fotograf)

Sveriges rovdjurpolitik anmäls till EU

Folkaktionen Ny Rovdjurspolitik (FNR) menar att Sverige för ensidigt beaktat skyddet av rovdjur. De klagar på den svenska rovdjursförvaltningen till EU:s miljökommissionär.

FNR skriver till EU:s miljökommissionär och hävdar att rovdjursförvaltningens konsekvenser drabbar befolkningen i de mellansvenska skogslänen. De skriver att befolkningens livskvalitet och möjligheter till försörjning försämras. Det är framför allt småskalig djurhållning, fäbodrift och jaktarrenden som drabbas.

FNR menar också att allmogejakten på klövvilt, som ger närproducerat ekologiskt kött, drabbas på grund av återetablering av varg i områden som varit vargfria i mer än 100 år. Det FNR vill föra fram till EU är att svensk rovdjurpolitik har prioriterat rovdjur, framför allt varg, på bekostnad av ett flertal andra utrotningshotade vilda djur och växter. Och dessutom, skriver FNR, riskerar ett flertal extremt utrotningshotade lantraser utplåning förorsakat av rovdjurstrycket.

Vad kräver rovdjuren? I år har den tillåtna energimängden i elstängsel sänkts, och normen har fått ett tillägg som tillåter att elstängsel förses med en inbyggd fördröjningsfunktion som kan avge högre energi än 5 joule. Men den sänkta tillåtna energimängden i elstängslen har oroat både djurägare och Naturvårdsverk, som inte tror att det är tillräckligt för att hålla rovdjur ute. Enligt Elsäkerhetsverket är dock styrkan inte ensamt bestämmande för elstängslets verkan. Den är alltid beroende av att effektiva isolatorer används, av stängslets längd och att stängslen underhålls. Verket skriver även att starkare elstängselaggregat ökar risken för gräsbrand.

Rättvisare, grönare och mer försvarbart

Så vill EU-kommissionen förändra jordbruksstöden. Nu börjar intensiva förhandlingar mellan medlemsländerna, EU-parlamentet och EU-kommissionen. Ett lagförslag ska finnas nästa år. En övre gräns för gårdsstöden har tidigare föreslagits men har aldrig överlevt förhandlingarna. I andra ändan av stödutrymmet finns de små gårdarna. För dem föreslår EU-kommissionen ett separat stödsystem. SNF tycker att pengarna i första hand ska användas till betalning av gjorda ekosystemtjänster. Då får små gårdar med fäbodbruk inte trolas bort!

Fäbodriksdag 2011

SKANSEN

I september, den 16 – 18, arrangerar riksföreningen – Fäbodbrukarna – tillsammans med Skansen 2011 års Fäbodriksdag. Vi hoppas på en folkfest där fäbodkulturen på ett seriöst sätt får föra ut de frågor som är viktiga att lösa för livsstilens överlevnad. Meningen är att de regionala föreningarna i olika miljöer som representerar regionen på friluftsmuseet Skansen ska visa sina verksamheter och särdrag. Har ni frågor, idéer eller vill medverka – ta kontakt med någon i styrelsen.

Julkort = Hälges vinterdag

Styrelsen i Värmlands säterbrukarförening

Ordförande

Kerstin Elofsson

054-83 99 47

k.elifsson@hotmail.com

Vice ordförande

Bertil Johansson

073-588 61 74; 0248-141 59

gothbertil@hotmail.com

Sekreterare, kassör

Kalle Jansson

070-323 30 48; 0564-330 48

ewa.edmark@telia.com

Ledamöter

Lena Grundberg

0280-403 33; 070-624 46 17

Iréne Gustavsson

0280-601 25; 070-681 53 65

irenegustafsson_ybyn@hotmail.com

Jonas Karlsson

0563-820 59

Åke Nilsson

0563-860 09

Sara Bark

070-533 80 77

sarabark@hotmail.com

Ersättare

Kjell-Inge Larsson

0563-861 67

Årsavgift: 100 kronor för nya medlemmar och 150 kronor för förutvarande. **Plusgiro:** 12 01 99-5

FÖRENINGSBREV:

returer till kansli

Gävleborgs Fäbodförening

Organisationsnummer 88 55 01-2632; Plusgiro 430 24 37-1

KANSLI

c/o Ljusdalsbygdens museum
Museivägen 5
827 30 LJUSDAL

Telefon 0651-71 16 75, 0270-380 64, 070-372 90 71

– Internet: www.xfabodar.se – E-post: info@xfabodar.se

Minns fonden till

Karin Sköldmarks minne

Samma Plusgiro: 430 24 37-1

Märk talongen "Karin"

Medlemsavgift 250:-/ år 2011

2010 Internationella året för biologisk mångfald

Styrelse & funktionärer

Ordförande

Carl Höglund, Rönningen 893
826 95 TRÖNÖDAL
calle.hoglund@telia.com
Tel 0270-380 64, 070-372 90 71

Vice ordförande

Tomas Eriksson, Hästbovägen 17
813 95 TORSÅKER
annabrodin@compaqnet.se
Tel 0290-701 41, 073-639 44 55

Margareta Granér, *sekreterare*
L Vintergatan 39
827 31 LJUSDAL
maggangraner@hotmail.com
Tel 0651-71 16 06, 070-310 95 86

Anders Henningsson
Strömsholmsvägen 128
827 95 TALLÅSEN
anders.rune.henningsson@gmail.com
Tel 0651-330 01, 070-653 25 79

Stefan Olander, *sekreterare*
Skalen, Söder om sjön 340
828 95 VIKSJÖFORS
skalastefan@yahoo.se
Tel 0278-155 31, 0271-180 39
070-569 26 90

Suppleanter

Anna Brodin, Hästbovägen 17
813 95 TORSÅKER
annabrodin@compaqnet.se
Tel 0290-701 41, 070-688 42 49

Sune Pettersson
Gåsbäcksvägen 24
816 93 OCKELBO
Tel 0297-417 70

Johanna Skyttner, Kyrkstugevägen 31 c
827 30 LJUSDAL
johanna_skyttner@hotmail.com
Tel 070-606 57 59

Eva Lidberg, Edsvägen 21
82042 KORSKROGEN
Tel 0651-332 91, 070-214 64 14

Kassaförvaltare, faktureringsadress

Ann Bergman
Redovisningshuset AB,
Sundsplanaden 2
824 30 HUDIKSVALL
ann.bergman@redohuset.se
Tel 0650-996 30

Revisorer

Marianne Rahm
Brättingberg 116
82062 BJURÅKER
marianne.rahm@swipnet.se
Tel 0653-310 66, 070-525 01 31

Kia Söderlund, Valla 15
82041 FÄRILA
kia.valla@telia.com
Tel 070-380 66 74

Suppleanter

Carl-Ingel Arvidsson
Bankgränd 1
824 43 HUDIKSVALL
carlingel@hotmail.com
Tel 0650-312 97, 070-688 82 65

Gunila Brinkert,
Lövhagavägen 1244
821 51 BOLLNÄS
brinkert@telia.com
Tel 0278-137 15, 070-657 37 15

Valberedning

Louise Lindquist, Gimskogen,
Andersfors 5797
820 70 BERGSJÖ
gimskogen@tyfonmail.se
Tel 0652-530 33, 070-311 22 03

Dennis Olsson
Norra Åbyggebyvägen 12
805 98 GÄVLE
olssonsgarden@hotmail.com
Tel 026-16 80 29, 070-215 62 82

Killan Norell
Tegeltjär 92
827 94 LJUSDAL
killan.norell@lg.se
Tel 0651-390 12

Byggnadsrådgivning

Anna-Karin Martinsson, Lia 12
824 92 HUDIKSVALL
anna-karin.martinsson@hudiksvall.se
Tel 0650-250 65, 070-215 65 70

Medlemsbrev, utredningar mm

Kelvin Ekeland, Hålsjö 314
820 64 NORRBO
kelvin.ekeland@gmail.com
Tel 0650-335 39

Viltförvaltningsdelegationen

Birgitta Höglund,
Rönningen 893
826 95 TRÖNÖDAL
info@brinkengard.se
Tel 0270-380 64, 070-370 94 55

Och så:

Fråga farmor (om förr)
fraga.farmor@gmail.com

